

guitos, no menjar botifarres fregides en un entrepà; les cavalcades pseudo-històriques que hi circulaven per les festes de Sant Joan, de la mà de Tomàs Valcàrcel, en les quals coexistia Cleopatra amb Napoleó, la reina Violant d'Hongria i el moro Muça. La plaça de l'Ajuntament bullia de gent, de carrosses —*omnibus sensibus*—, mentre la lluna s'alçava pel cap de l'Horta.

Calia pujar al castell i amarar-se del panorama: la ciutat empetitida, com una maqueta d'un betlem de Nadal, i, com a panoràmica de fons, el gran cercle de muntanyes: la serra de la Font Calent, la Mitjana, el Maigmó, la Penya Roja, la Carrasqueta, el Cabeçó d'Or, i més enllà Aitana, el Puig Campana, la serra Gelada... i, de cara a la mar, Tabarca, vaixell de miratge, el cap de Santa Pola, tancant, juntament amb el de l'Horta, la badia.

La pujada al castell, peregrinació que cal repetir almenys una vegada a l'any: Alacant es lliura, oberta, al contemplador, sota una llum canviant i cegadora. Després, en lloc d'agafar l'ascensor que furga els budells de la roca, cal baixar a peu i voltar el castell fins a la costera de migdia, entrar a la ciutat antiga pel camí natural, passant l'antiga Ereta, i començar un altra vegada, per la plaça del Pont, els passejos que m'agraden, i que adés he descrit per damunt. Hi ha molts Alacants; aquest, però, és el meu, amb les roques on seure per llegir sota el sol implacable adés Ovidi, adés Kavafis, i tal vegada Shakespeare o Eliot, Rilke i Brines, Foix i Carner. Enfront de la mar violàcia i les penyes daurades de la cara del moro. No ens cal més. ■

Carrer de Toledo: un passat que encara resisteix / Francesc Cutillas

La història en ruïnes

«L'alcalde no té vergonya, i el governador, tampoc, per deixar caure en la ruïna tot el barri de Sant Roc», diu un cartell a la plaça del Pont. És la ràbia i la impotència dels veïns del nucli antic d'Alacant, davant la passivitat de les autoritats.

«...**S**ón recer d'artesans i menestrals, de cigarreres i operàries, de magatzems i fàbriques. La Santa Creu, el Carme, Sant, Roc, la Vilavella... Des de les costeres més esquerpes del castell van davallant les casetes humils...» Així parlava l'escriptor alacantí Eduardo Irles dels antics ravals. I anomenava els carrers gremials, dels oficis, «...o de les tradicions arcaïques...: del Pinet i del Llop, de la Palmereta i del Bonaire, de

Llauradors, de Boters, de la Liorna...». Sant Rafael, Sant Antoni, Cienfuegos, Toledo, Argensola, la plaça de Sant Cristófol... I, a l'altra banda, el mar.

L'informe elaborat el 1977 per un grup d'arquitectes madrilenys, a proposta de l'últim ajuntament franquista d'Ambrosio Luciànez, ja assenyala «una alarmant minva dels veïns». En quinze anys, s'havia perdut el 29 per 100 de la vella població del clos antic. No obstant això, en les conclusions no apareixia «pràcticament

cap cas important de ruïna a la zona». Però els comentaris de la premsa d'aquell any ja feren sonar l'alarma: «Perill de desaparició del nucli antic». Era la primera alerta.

Depòsit de delinqüents

«L'ajuntament franquista pretenia fer d'aquesta zona una espècie de Raval Roig», diu Eloy Góngora, portaveu de l'Assemblea de Veïns del Nucli Antic, referint-se al vell barri mariner destrossat per l'especulació. «És a dir —afegeix—, edificis d'alt *standing* per a gent benestant. És clar —continua—, a costa que els veïns, que han estat ací tota la vida, siguen desplaçats a zones dormitoris». I afirma: «Si no hi hagués hagut eleccions democràtiques, allò s'hauria consumat».

«Quan entrà la corporació del senyor Lassaleta, ja era confeccionat el Pla Especial de Rehabilitació del Nucli Antic» —assenyala Eloy—. «Però el barri ha seguit degradant-se per la desatenció total de les autoritats», hi afegeix. «I, damunt, estem pitjor que abans perquè ara, també, hi ha l'heroïna».

En efecte, aquest és l'últim gran enemic amb el qual s'enfronten els veïns. La situació del barri, l'estat de degradació social i humana, la presència d'un gran nombre de pispes espanyadores i taxadors, els abocà a la creació de «patrolles nocturnes de vigilància». El 15 de juny del 1984, grups de veïns armats amb bastons i pals feren la primera ronda. «Aconseguirem de parilitzar momentàniament l'activitat delictiva sobre el barri i l'assalt als habitatges», conta el seu portaveu. «S'han donat casos —comenta— d'estar dormint una parella d'ancians

i travessar la cambra un desconegut, que robava en el pis. I, clar, avisàvem al 091. Però... ¡El 091 no venia! ¡No sabem per què, però no venia!

A pesar del gran nombre de delinqüents, fonamentalment d'heroïnòmans, el ministre de l'Interior, José Barrionuevo, «vingué a dir que procuràssem no agredir qualsevol assaltant», diu Eloy Góngora.

La degradació gradual dels seus barris continuà obligant-los a augmentar les pressions. I a invocar també la memòria col·lectiva: «Excm. Sr. Alcalde: els pobles sense història són pobles sense orgull ni glòria», deia una de les múltiples cartes enviades a la màxima autoritat local, José Luis Lassaleta Cano. «I és que no podem comprendre —diu Eloy— com un ajuntament, que es declara demòcrata i socialista, no fa res per recuperar els nostres vells signes d'identitat».

Postals per al turisme i...

El 5 de desembre del 1984 l'Assemblea de Veïns convocà una manifestació «per l'execució del Pla Especial i per la salvació de la nostra història». Tres mil persones rebutjaren «la passivitat de la corporació local», però també, «el tràfic descarat de drogues». «Si hi ha aquest abandonament al barri, és, en gran part, per culpa de les autoritats, que no saben evitar-ne ni la degradació ni la delinqüència», digueren. «Una delinqüència que 'treballa' —afirma Góngora—, perquè és el lloc on més heroïna circula».

«El governador sap perfectament on es localitzen els pisos il·legalment ocupats, els locals i els comerços on es trafica amb l'heroïna. Nosaltres

mateixos li ho hem dit, amb el nom dels carrers i el número de les cases. Inclús, de llocs on es compren objectes robats. Però no s'hi ha fet res», denuncia el representant dels

què poden servir les denúncies», diu Eloy.

L'opinió d'Alfonso Arenas, Tomás García i Francisco Palau, tinentes d'alcalde, respectivament, de Planejament, Obres i Ser-

La imatge tòpica per a turistes

Postal Escudo de oro

veïns. «La policia —assenyala ara un altre veí— vingué, efectivament, després d'haver-ho reclamat al governador civil. Però molestava els veïns i no els seus delators ni la delinqüència reconeguda. Pareixia —afegeix— que anaven contra els nostres negocis».

No obstant això, per al comissari en cap provincial, Juan Miguel Sánchez Crespo, «és de les zones on menys assalts hi ha. Ara mateix no hi ha més delictes al barri antic que en les altres zones». ¿Potser perquè ja queda poc per endur-sen? «Els diuen que no hi ha delinqüència, perquè la gent no veu per a

veïns, ha estat també polèmica: «La ruïna del barri depèn de la falta de seguretat», però «som l'única corporació que s'ha ocupat d'aquesta zona», encara que «poc s'hi podrà fer si el veïnat no hi col·labora».

La mà negra de l'especulació

L'última setmana d'abril es produí, finalment, un dels incidents més notables entre els veïns i l'alcalde d'Alacant. Eloy Góngora ens ho recordava així: «diugué no saber què era el que anàvem a demanar-li i que ens hi havíem d'acostumar, ja que totes les ciutats tenien llocs especials

on es manté la gent marginada». «L'alcalde ens demostrà d'aquesta manera —comenta indignat— que no té el més mínim interès per aturar el deteriorament del nostre nucli històric».

«El problema —assenyala ara Alfonso Arenas— és canviar la dinàmica de deteriorament de 25 o 30 anys arrere, en un lloc on les cases han estat abandonades per una emigració que busca un millot habitatge». «L'ajuntament —afegeix— vol respectar l'escala humana. Per a això està fonamentant-ne la rehabilitació, i intenta dur a terme la construcció de pisos que respecten la tipologia del barri. Amb una alternativa tendent perquè siguin els mateixos veïns els qui, amb subvencions, rehabiliten els seus habitatges». «També hem demanat al Consell i al MOPU —assenyala el regidor— que aquests barris es declaren Àrea de Rehabilitació Integral, per tal de poder multiplicar les actuacions».

«L'ajuntament —continua dient— ha hagut de fer un esforç econòmic molt gran per a gastar diners en edificis com la plaça de bous, el teatre Principal o el palau Llorca, que ens han dut a una gran despesa. Són també part important de la nostra ciutat.»

«Ací hi ha una mà negra —diu finalment Eloy Góngora—. Una mà negra que intenta especular amb el barri perquè açò camine cap a la ruïna. No oblidem que ací el terreny és molt valuós i tot està a l'abast. No tenim notícia que alguna empresa pressione, però indubtablement algú hi ha al darrere de tot».

Els tinentes d'alcalde Arenas, García i Palau, han declarat, això no obstant, que «com més fem, més pressions rebem».